

Poštnina plačana
v gotovini

Naročnina za
celo leto 12 Din.
Posamezna šte-
v. 1.50 Din, za ino-
zemstvo 2 Din.
Naroča se pri u-
pravi v Ljubljani,
poštni predal 290

ŽENSKI LIST

GLASILO ZVEZE DELAVSKIH ŽEN IN DEKLET
GLASILO STROKOVNE ORGANIZACIJE HIŠNIH POSLOV JUGOSLAVIJE

Izhaja začetkom
vsakega meseca

Štev. 9

V Ljubljani, 1. septembra 1933

Leto X

Ob letošnjem kongresu.

Organizacija je proletarijatu neobhodno potrebna, brez nje ali ob slabi organizaciji je obsojen na nadaljnje umiranje in suženstvo. V današnji dobi, ko bije proletarijat najtežjo borbo na življenje in smrt, pripada njegovim organizacijam najodgovornejša naloga: biti veren tolmač proletarskih teženj in zahtev, v pogumnem boju za dnevne potrebe usmeriti skupno stremljenje h končni, popolni osvoboditvi. Zato naši kongresi ne smejo biti površno in nekritično podajanje poročil, slavospevi na izvršeno delo in lepe besede o bodočem. Prepustimo parado in fraze meščanom, ki so v ugodnejšem položaju. Mi moramo jasno gledati na življenje, ki nas obdaja, razumeti njegov razvoj, poznati našo vsakovrstno situacijo v njem in iz nje črpati naše specijelne naloge, da nas ne bodo dogodki prehiteli in odrezali od resničnega življenja.

Zunanje okoliščine, v katerih se sestajamo, so za proletarijat vedno slabše. Število brezposelnih raste, polne zaposlitve skoraj ni več in tudi delna se manjša. S tem v zvezi je zasluzek. Kjer ga je še kaj, je mnogo nižji in delo težje, intenzivnejše. Bolj ko se maje kapitalistično gospodarstvo, bolj nesramno pritiska na svoje sužnje. Pomanjkanje najnujnejših življenjskih potrebščin, lakota, počasno propadanje in umiranje, tako je danes življenje najširših plasti delovnega ljudstva. Na drugi strani pa raste izobilje, razkošje in zatiranje, železna peta kapitalizma gazi na najkrutejši način one, ki so ji napoti.

Proletarski ženi in materi je naloga, ki je v sedanjih razmerah ne more izpolnjevati: preskrbeti družini zadostno hrano in obleko in zdravo stanovanje. Kadar mora odtegniti svojemu prezebajočemu dojenčku svoja, vsled bede usahla prsa in mu ne more nuditi nobene druge hrane, kadar mora nagnati s trdo besedo svoje otroke, ki prosijo kruha, namesto da bi jih nasitila, tedaj je proletarska mati prizadeta v svojem elementarnem bistvu in pripravljena

na obrambo svojcev za vsako ceno. Samoobramba je eden izmed vzrokov, da so šle proletarske žene terjat ne miloščine, ampak pravico in stopile s tem v prvo vrsto proletarskega boja. Ta vzrok pa je obenem poroštvo, da bodo ostale najzvestejša in najvztrajnejša avantgarda v boju, ki so jim ga vsilile razmere, katere se morajo izpremeniti le s padcem kapitalizma.

To je torej današnji položaj proletarske žene. Naša organizacija ga mora dobro poznati in se točno zavedati, da je elementaren čut materinstva — združen s proletarsko zavestjo — najjačja sila razrednega boja.

Iz tega prepričanja izhajajo za našo organizacijo mnoge naloge. Prva naša parola mora biti: vse proletarske žene v skupno fronto! One, ki so zaposlene, morajo v strokovne organizacije, druge pa k nam. V ta namen moramo razviti živahno agitacijo od znanke do znanke in jim odpirati oči. Treba bo ustanoviti nove podružnice in poživeti delo v obstoječih. Iskati pa moramo tudi stik s sodružicami v strokovnih organizacijah, ker se morajo njihove in naše naloge medsebojno izpopolnjevati. Glavna naša naloga v bodočem letu naj bi torej bila: **agitirati za vstop v našo in strokovne organizacije in navezati stike med obema organizacijama.**

Druga naša naloga je: dopisovanje v naš list, ki bi moral biti vez med nami vsemi, ki živimo raztresene po raznih krajih, ki pa vendar delimo isto usodo in si moramo biti notranje čim bližje. V njem naj bi se zrcalile naše težave in potrebe, po njem naj bi medsebojno spoznavale življenje in skrbi, pa tudi naše nade in veselje. Zato se bo treba pri kongresu pomeniti tudi v organiziranju dopisovanja v list.

Tudi izobraževalnega dela se bo treba lotiti enkrat smotno po vseh podružnicah, kot to delajo že na Jesenicah. Brez marksistične izobrazbe ne more biti borba uspešna in ne more prinesiti zmage.

Še mnogo je zadev, o katerih nam bo razpravljati. Sodružice delegatke, posvetujte se s članicami in pridite na

kongres pripravljene, da bo prineslo naše delo potreben uspeh. V tem smislu, pozdravljene!

Dnevni red

izrednega občnega zbora Zveze del, žen in deklet, ki se bo vršil 9. septembra 1933 ob 9. uri dopoldne v Ljubljani:

1. Čitanje zapisnika zadnjega rednega občnega zbora.
2. Poročilo funkcionark.
3. Predlogi.
4. Razno.

Odbor.

Kaj je socializem?

Nauk o socijalizmu sloni na dveh stebrih: historičnem materijalizmu in na teoriji vrednosti. Če hočemo na kratko posneti smisel in vsebino historičnega materijalizma, je ta, da je zgodovinski razvoj človeštva odvisen od gospodarskega razvoja. Če hočemo torej poznati zgodovino sedanjosti, moramo poznati sodobno gospodarstvo. To pa nam razkrije teorija vrednosti. Njena vsebina je nakratko sledeča: vso obstoječo vrednost in bogastvo ustvarja človeško delo; brez dela, ki ga opravljajo ljudje, ni nobene vrednosti. Vsa vrednost, ki jo ustvarja delo, se nato deli v dva dela; prvega dobijo delavci v mezdi, drugega pa obdrže posestniki kapitala v večvrednosti. Ker pa je ta vrednost, ki si jo morajo deliti kapitalisti in delavci, dana in določena, sledi iz tega: čim večji je prvi del, tem manjši je drugi. Povečanje delavskega deleža je mogoče izvesti le na račun kapitalistovega deleža. Razven tega ni ničesar. In prav tako je obratno. Iz tega sledi, če stremijo delavci za tem, da bi zvišali svoje plače, potem stremijo po zmanjšanju dobička kapitala in, če skušajo kapitalisti povečati svoje dobičke, skušajo zmanjšati mezde. To dejstvo ni vedno vidno na prvi pogled. Če skušajo kapitalisti povečati svoj dobiček z dviganjem cen, potem gre to na račun odjemalcev, med katerimi je tudi mnogo kapitalistov. Potrebno je globlje pozna-

nje gospodarskih odnošajev, da lahko spoznamo, da so to le ovinki, ki na dejstvu ničesar ne izpremenijo, da izvira končno ves dobiček iz človeškega dela.

Cilj socializma je, osvoboditi delavca. — Osvoboditi česa? Izkoriščanja. — Kaj je izkoriščanje? Izkoriščanje je dejstvo, da postaja dovršen del vrednosti, ki jo je ustvarilo človeško delo, dobiček. To čisto objektivno dejstvo je, ki ga znanstveno imenujemo izkoriščanje. V njem ni osebnega očitka in torej tudi ne hujskanja proti kapitalistovi osebi. Nasprotno, socializmu ni na tem, da bi kapitalistu osebno pripisoval odgovornost za one prilike, iz katerih hoče delavca osvoboditi. Socializem marveč uči, da izvira zlo, ki tlači sodobna ljudstva, iz izkoriščanja (v znanstvenem smislu besede). Zato je stremljenje socializma, odstraniti izkoriščanje, to je, današnji gospodarski red izpremeniti v drugega.

So gotovi vzroki, ki silijo kapitaliste k stalnemu povečanju večvrednosti. (Že zato, ker bi sicer, kakor bomo še videli, moral propadati in končno izginiti.) Dve možnosti sta, da si jo poveča, hočemo ju razložiti na primeru. Predstavljajmo si, da na splošno delajo deset ur. V osmih urah je ustvarjena vrednost, ki jo dobe delavci v svojih plačah. Preostaneta torej dve uri za produkcijo večvrednosti. Če znižamo sedaj plačo delavcu, tedaj dobijo le produkt sedmih ur, tedaj je večvrednost povečana za produkt te cele ure. To sredstvo pa kapitalistovim potrebam ne more stalno zadoščati, ker plače vendarle ne more pregloboko znižati. Toliko mora vsaj ostati, da delavec z njo za silo živi. — Drugo sredstvo je učinkovitejše.

V zgornjem primeru smo dejali, da producirajo delavci to, kar rabijo za preživetje — ali vsaj toliko vrednost — v osmih urah na dan. Če pa se sedaj posreči, izdatnost dela tako povečati, da delavci producirajo enako potrebno količino v sedmih urah, obdržijo lahko tako plačo kakor sicer, vrednost plačila je pomanjšana, večvrednost pa je povečana za produkt cele ure.

Kapital je hodil predvsem po tej poti. To je pot zvišanja produktivnosti, napredovanje tehnike. Tu kapital ne naleti na nikake ovire. Nič ga ne ovira pri tem, da bi čim dalje bolj in bolj stopnjeval izdatnost dela, tako, da je potrebno za življenje mase vedno manj dela in, da za večvrednost ostaja vedno več.

Kmalu pa se uveljavi notranje nasprotje. Povišanje produktivnosti, napredovanje tehnike, ki ju kapital podpira iz tako važnih vzrokov, pomenjata, da je potrebno vedno manj člo-

veškega dela za vedno večjo množino produktov (proizvodov). Delavci postajajo polagoma odveč. Število zaposlenih delavcev je čimdalje manjše. Tudi če to število še navidezno raste, raste kapital, ki jih zaposluje, nepri-merno hitreje. Število delavstva torej pada v primeri z uporabljenim kapitalom.

Ustvarja pa vrednost, kakor tudi večvrednost **le živo človeško delo**, ne stroji in ne orodja. Ko torej kapital uporablja edino sredstvo, ki more stalno večati profit (dobiček), pa slabi vir, iz katerega edinega izvira njegov dobiček. Dobitek raste, toda profitna mera (t. j. razmerje dobička do uporabnega kapitala) pada. Kapitalisti to dobro vedo in to jih sili k vedno silnejšemu stopnjevanju tehnike.

Še drugo nasprotje se uveljavlja. Neprestano rastoča produktivnost proizvaja vedno večje zaloge blaga, predvsem take, ki so delavcu potrebne, kajti bogatih ljudi je tako malo, da njihove potrebe skoro ne pridejo tukaj v poštev. Če naj kapitalisti užijejo dobiček, morajo svoje zaloge prodati. Delavci naj jih pokupijo. Tega pa delavci ne zmorejo. Saj znaša njihov zaslužek od vsega početka le del tega, kar je blago vredno, ki ga ustvarjajo. Zato tudi ne morejo kupiti vsega blaga, del blaga torej nujno obleži. In ta nesorazmernost narašča ravno s povečanjem produktivnosti. Kajti število brezposelnih narašča, in tudi zaposleni prejemajo plačilo, ki je v primeri z vrednostjo blaga, ki ga ustvarjajo, vedno manjše. To je bil ravno namen tehničnega napredka: povečati večvrednost. Torej: plačilo, ki ga prejemajo delavci, lahko narašča, toda še hitreje narašča vsota vrednosti blaga, ki presega plačilo. Vedno večje množine blaga ostajajo v skladiščih. To je poslednji vzrok kriz in polomov.

Možno bi bilo radikalno sredstvo: Tolikšno povišanje plač, da bi delavci mogli pokupiti preostalo blago. Toda to bi pomenilo odgovarjajoče znatno pomanjšanje dobička, torej bi ravno ne upoštevalo smotra, ki ga kapital zasleduje.

V takih stiskah si kapital ne ve drugače pomagati, kakor da išče za blago, ki se ga v notranjosti dežele ne more iznebiti, odjemalcev v inozemstvu, ali pa da tudi produkcijo deloma prenese v inozemstvo. Temu služi kolonialna politika vseh kapitalističnih držav, sem pa ne spada le pridobivanje kolonij v divjih deželah, marveč tudi nalaganje kapitala v Turčiji, Perziji, Kini itd. Ker pa so vsi kapitalisti po vsem svetu prisiljeni k prav takemu razširjanju svojega trga, nastajajo med njimi nasprotja, ki lahko vodijo do sovražnih sporov. To so spoznali že davno jasno, od tod

njihovo stremljenje, da podjetja svojega kapitala v inozemstvu ščitijo z oboroževanjem: Politika velesil.

Ta gospodarska teorija socializma nas uči razumevanja socialne zgradnje držav in na tej podlagi razumevanja njih političnega udejstvovanja, t. j. zgodovine. Taka gospodarstva, ki bivajo v obliki držav drugo poleg drugega, morajo prej ali slej za-iti v nasprotja. Na podlagi te teorije je mogla socialna demokracija prerokovati svetovno vojno. Da je nastala vojna zaradi nasprotij med kapitalisti, in, da so jo vojevali radi deleža na svetovnem trgu, to potrjujejo tudi svetovni politiki meščanskih strank. V dokaz navajamo tu besede iz brošure »Svetovna gospodarska vojna« Arthurja Dixona (str. 4—5):

»Rusija je izvajala velikopotezno agrarno reformo, ki je predvidevala bistveno povečanje proizvodnje. Za ta presežek v proizvodnji je rabila voljan trg, ki bi mu bilo mogoče vsiliti njene poljedelske produkte. Temu se je pridružil razvoj industrije v zapadni Rusiji, ki ji je nedostajalo neoviranega dostopa na svetovni trg preko naravnih vrat Vislinega izliva. Izsiliti zase ta prehod, je bil izrecni cilj svetovno političnega stremjenja Rusije.

Anglija je bila Nemčiji nevoščljiva ne le radi njenega svetovnega gospodarstva, mnogo bolj in predvsem jo je bodlo v oči svetovno nemško gospodarstvo! Za Anglijo je velika vojna 1914. leta izrazilo svetovna gospodarska vojna . . . Staremu evropskemu mešetarju ni bilo po volji, da se je v evropskem osrčju razvijalo gospodarstvo, ki je tako mogočno rastlo v svetovno gospodarstvo . . .«

Če torej so vojne, ki naj kapitalistom te ali one dežele omogočijo razširitev njihovih teženj na svetovnem trgu, tedaj razumljivo ni njihov namen izpreminjati obstoječi družabni red. Obratno, namen teh vojn je ravno, da kapitalistom te ali one dežele nudijo možnost in prostor za ohranitev njihovega gospodarskega reda.

J. Borchardt.

Klara Zetkin.

Klara Zetkin je umrla nekoliko pred svojim 76. letom. Življenje Klare Zetkin je bilo posvečeno od rane mladosti osvobodilnemu boju delavskega razreda. Več kot 50 let svojega življenja je posvetila temu neustrašenemu delu, vse njeno življenje je bilo zvezano z zgodovino nemškega in internacionalnega gibanja.

Izhajala je iz saksonske učiteljske rodbine in je prišla kot 20 letna v Lipsko, da bi obiskovala tam učiteljske.

Tekom svojega bivanja v Lipskem je prišla Klara v krog političnih beguncev iz Rusko-Poljske. Občevanje z njimi je bilo za njen ostri razum prva marksistična šola. Tu je spoznala tudi poljskega emigranta Osipa Zetkina in je bila potom njega duševno najtesneje zvezana z začetkom duhovne borbe ruskega delavskega gibanja.

Ko je bil Osip Zetkin kot nadležen inozemec izgnan iz Nemčije, mu je sledila Klara najprej v Švico in potem v Pariz. V Parizu je prestala težka leta. Njen mož je zbolel na neozdravljivi bolezní in Klara je morala dajati ure, prevajati in pisati članke, da je mogla preživljati njega in sinova. Ko je leta 1889 umrl njen mož, se je vrnila Klara v Nemčijo, malo pred odpravo zakona proti socialistom (nemški kancler Bismarck je izdal l. 1870 po atentatu na cesarja Viljema I. zakon proti socialistom, ki je izganjal socialiste, prepovedoval njih tisk in razpuščal njihova društva). Dobila je zaposlitev v založbi Dietz v Stuttgartu. Leta 1892. je prevzela uredništvo lista »Gleichheit« (Enakost), glasila socialdemokratskih žen. Kot urednica »Gleichheit« in tudi kot priljubljena govornica je videla Klara svojo glavno nalogo v tem, da je vzgajala proletarske žene k razredni zavesti in jih varovala, da niso postale privešek meščanskega ženskega gibanja. Jasno in ostro je kazala v svojem listu in nešteti referatih na razliko med meščanskim in proletarskim ženskim gibanjem. Njena zasluga je bila, da se je proletarsko žensko gibanje že takoj v začetku oprostilo meščanskega feminizma in da se je takoj priključilo skupnemu delavskemu gibanju.

Klara Zetkin ni pokazala samo smeri in smotra prol. ženskemu gibanju, temveč ga je z neizčrpnim delom tudi razširila in poglobila. Razvijala je ogromno pedagoško vzgojno delavnost in pridobila za svoj list mnogo sotrudnic, ki so bile obenem agitatorice in so delovale pod njenim vodstvom med proletarskimi ženami.

»Gleichheit« je postala pod njenim uredništvom razredno borbeni organ, dokler ji ga ni l. 1916 predsedstvo soc. demokratske stranke, ki je glasovalo za vojno, vzelo iz rok, ker je pisala proti vojni.

Klara Zetkin je izvajala veliko in odgovorno nalogo tudi na polju internacionalnega ženskega dela. Bila je organizatorica in voditeljica ženskih konferenc, ki so se vršile od l. 1900 dalje vsaki dve leti v Nemčiji tik pred soc. demokratskimi kongresi in katerih so se udeleževale zastopnice vseh dežel. Na prvi internacionalni ženski konferenci, ki je bila istočasno s kongresom v Stuttgartu, je bilo

sklenjeno na njeno iniciativo, da se ustanovi mednarodno socialistično žensko tajništvo. Za tajnico je bila izvoljena ona. Tri leta pozneje, na pletje je bila sklicana — zopet na njeno iniciativo — v Kopenhagenu II. mednarodna socialistična ženska konferenca, ki je sklenila, da se praznuje 8. marec kot mednarodni ženski dan.

Ceprav je posvetila s. Klara Zetkin že izpočetka vse svoje velike sile delu med proletarskimi ženami, vendar je pridobivala vedno večji vpliv tudi na razredno razpoloženje mednarodnega delavskega gibanja. Prednjačila je v notranjem strankinem boju nemške soc. demokracije proti reformizmu (to je nauk, ki ga je osnoval Edvard Bernstein, s katerim je ugovarjal Marxu češ, da se bo proletariat osvobodil potem prilagoditve, brez revolucije). V boju proti reformizmu je stala ramo ob rami z Rozo Luxemburg, s katero jo je vezalo globoko prijateljstvo vse življenje. Obe sta se borili proti poiskusom Bernsteina, da bi izpodkopal načela marksizma, da bi se delavski razred odklenel borbi za socializem. Zlasti Klara je bila v tej borbi neizprosna in je bičala stališče reformistov kot moralo sužnjev. Ko je izbruhnila svetovna vojna je poiskovala Klara Zetkin prva izmed zapadnoevropskih socialistov navezati zopet prekinjene stike s sodružicami drugih dežel. V ta namen je sklicala l. 1915 žensko konferenco v Bern (v Švici). Izdaja in razširjenje bernskega manifesta jo je vrglo v večmesečno ječo. Skupaj z Rozo Luxemburg in Franc Mehringom je izdala v juliju 1915 list »Internationale«.

Njeno delovanje je bilo tako obširno in bogato, da ga je nemogoče opisati s kratkimi besedami. Udeleževala se je vseh kongresov in zborovanj, pri katerih je vedno aktivno sodelovala. Zadnjič je nastopila na mednarodni pozornici, ko se je udeležila l. 1932 protivojnega kongresa v Amsterdamu. Nekoliko pozneje je otvorila, kljub nizkotnim klevetam fašistov in grožnjam z umorom, kot starostna predsednica novoizvoljeni nemški državni zbor. Imela je plamenčev govor proti fašistični diktaturi in za enotno borbena fronto proletariata.

Kljub svoji težki bolezni, skoraj popolnoma slepa, priklenjena leta na posteljo, se je s. Klara Zetkin tudi zadnja leta neumorno udeleževala revolucionarnega delavskega gibanja. V svoji neupogljivi volji do življenja je vzlic težki bolezni še vse sama pisala. Vsak stavek je izraz njene mladostne borbenosti, njene volje, vedno znova je pozivala delovne množice proti vojni in k svobodi. Marljivo je zasledovala še na smrtni postelji dogodke

v Nemčiji, trdno prepričana o zmagi proletariata nad fašistično diktaturo. 18. junija, dva dni pred svojo smrtjo, je še pisala članek o soc. demokraciji v Nemčiji. Posebno skrb je posvečala žrtvam fašističnega terorja in je izdala v svrhu njihove rešitve topel poziv, ki se glasi:

Na vse, ki vstvarjajo z roko in možgani,

na vse, ki se pošteno bore za višji razvoj človeštva!

Glejte na Nemčijo, kjer pričakuje umirajoči kapitalizem v svoji stiski rešitve od fašizma. Fašizem je vzpostavil režim telesnega in duhovnega uničenja, režim barbarstva, čigar grozote presegajo one srednjega veka. Po vsem svetu se razlegajo klici ogorčenja vsled strahot, ki jih zadaja svojim žrtvam rjavi teror. Nešteti so bili umorjeni, desetisoči sede v ječah in koncentracijskih taborih. Fašizem muči neštete ljudi do pohabljenosti, druge je preganjal čez mejo in jemlje njihovim otrokom kruh in streho. Kljub temu pa se bore delavci junaško in neustrašno proti fašizmu. Trenotni položaj nujno zahteva od onih, ki se ogorčeno upirajo v svojem mišljenju in čustvovanju zločinom fašističnega terorja, da so solidarni z bojujočimi in da materijelno pomagajo rešiti golo življenje žrtvam uničujočega fašizma. V prvi vrsti bi bilo treba materijelnih sredstev, denarja, obleke, živeža, strehe, preskrbe otrok, preskrbe dela, postrežbe bolnikom in drugega. Pomoči potrebujejo politični jetniki zase in za svoje, ki so v veliki stiski. Pomoči potrebujejo politični begunci, ki se nahajajo izven Nemčije brez kruha in strehe. V njihovem imenu ne prosimo miloščine, temveč razumevanja, ne zahtevamo sočutja, temveč kličemo na boj. Naša pomožna akcija gre roko v roki z veliko borbo proti povzročitelju trpljenja, proti fašističnemu režimu.

Prijatelji in prijateljice, ki ste pripravljeni na borbo in pomoč, sočustvujoči! Nujno Vas prosim, da podpišete našo akcijo z vsemi močmi in udanostjo, da sprejmete zadevo bojujočih in trpečih za svojo lastno.

Socialdemokratski delavci in delavke, člani in članice svobodnih strokovnih organizacij potrudite se, da zastavite vse svoje moči in popravite tako grehe Vaših voditeljev, s katerimi so s svojo politiko pripravili pot fašizmu in so padli sedaj pred njim strahopetno na kolena.

Žene v poklicih, pomislite, da vam jemlje fašizem pravice, priborjene s trdim bojem in vam odreka samostojnost in delo. Mislite na to, da vas ponižuje tretje carstvo za moževo »poslušno deklo« za porodni stroj. Ne pozabite pogumnih borilk, ki jih je

mučil fašizem do smrti, ki jih je vtaknil med jetniške zidove.

Znanstveniki, umetniki, učitelji, pisatelji, pripadniki prostih poklicev! Glejte grmade, na katerih zažiga fašizem dokumente kulture, ki ste jih vi ustvarili in skrbno čuvali, katerih uničenje odteguje človeštvu vrelc duhovnega razvoja. Naša materijalna pomoč žrtvam kljukastega križa je žrtev one internacionalnosti, h kateri so stremeli prosvitljeni duhovi vseh narodov. Zaničevanje sramoti fašistične gonje proti drugim rasam, posebno proti neizrekljivi ostudnosti židovskih pogromov. Delavci vseh ras in narodov! Odgovorite na židovske pogrome v Nemčiji z bojem proti fašizmu in krepkim dejanskim podpiranjem njegovih žrtev.

Nasprotniki fašizma v vseh deželah! Opozarjamo vas, da izpolnujete z mednarodno pomožno akcijo svojo polno dolžnost mednarodne solidarnosti. Žrtev, ki jo ta pomoč od vas zahteva, je majhna v primeri z žrtvijo, ki jo doprinašajo v blagu in krvi revolucionarni delavci vsak dan s svojim junaškim bojem proti fašizmu. Mi vsi ne smemo mirovati in počivati, dokler ne bo na tleh fašizem, ki ga spremlja krvavo zatiranje, teror, lakota in vojska.

Internacionalen pozdrav

Klara Zetkin.

Dvajseta obletnica smrti Avgusta Bebla.

Pokojni Avgust Bebel je rekel: Naša naloga je, da se družabni red tako izgradi, da bo vsakemu človeku omogočen popolnoma neoviran razvoj njegovega bistva. — Ali: Tudi najbolj ženijalnega človeka je rodila neka mati, tudi njej je on čisto dolžan hvalo za to, kar ima. S kakšno pravico se torej zahteva, da se ženi odreče enakopravnost z možem?

Eno leto pred izbruhom svetovne vojne je smrt pretrgala nit življenja Avgustu Beblu, možu, ki bi ga bilo nemško delavstvo eno leto pozneje tako nujno potrebovalo.

Odkar se je nemško delavstvo začelo zavedati svojega položaja kot razred in se začelo boriti proti razredu ljudskih izkoriščevalcev, je bil Avgust Bebel njegov priznan in od vseh upoštevan vodja. Jasno je gledal na pohod razvoja in ni klonil niti v najhujših časih »Socijalistengeseca«. Z neomajno vero je zrl zmagovitemu cilju socializma nasproti.

Avgust Bebel je bil mogočna opora nemškemu delavstvu, vendar so ga pa celo njegovi najbližji sodruzi zasmehovali in grajali, ko je izdal svojo knjigo: »Die Frau und der So-

cialismus« ter v njej povdarjal enakovrednost ženske napram moškemu in zahteval za žensko popolno enakopravnost z moškim.

»Delavska Politika« citira enega njegovih izrekov v prilog ženski, katerega gori priobčujemo in upamo, da ga bodo tudi naši sodruzi uvaževali v časten spomin na njihovega vzornega predhodnika Avgusta Bebla.

Š.

Sodrug Josip Kopač sedemdesetletnik.

Ako se pozanimamo za početke marksističnega gibanja v naši ožji domovini, najdemo med imeni onih, ki so pri nas orali ledino in sejali seme razredne zavednosti, tudi ime sodruga Josipa Kopača. Kot 19 letni dijak se je pridružil tedanjim marksistom in ni več krenil s poti, ki jo je tedaj nastopil. Tudi on je trpel preganjanje, bil večkrat obsojen na zapor in bil zaprt, kakor tudi odpuščen iz službe (pri železnici) radi svojega prepričanja in borbenosti za delavske pravice.

A delavstvo je znalo ceniti njegovo borbenost in njegov govorniški dar ter mu nešteto izreklo svoje zaupanje ter mu poverjalo važne naloge v pokretu za svoje socialnoboljšanje.

A kadar se slavi znamenite in zaslužne moze, se častilci spominjajo vedno tudi žene, ki mu je verna družica, ali kakorkoli uplivala ugodno nanj.

Tudi Kopačeva žena Betka je kljub številni družini pomagala pri kolportaži delavskih listov in udano ter pogumno prenašala zle posledice, ki so vsled njegovega delovanja nastajale.

Zato želimo tudi sodružici Betki (članici Z. d. ž. i. d.), da še mnoga leta streže zdrava svojemu zdravemu Jožetu ter z njim dočaka sadove njegovega delovanja ter skupnega trpljenja.

Sodrug Kopač, želimo Ti, da nam živiš še mnoga leta čil in zdrav!

Volitve v Delavsko zbornico.

Delavska zbornica je edina javna ustanova v naši državi, kjer odločuje delavstvo samo, potom svojih izvoljenih zastopnikov.

Prve volitve v to ustanovo so bile pred sedmimi leti. Ponovno se bodo pa vršile letos v drugi polovici meseca oktobra. Pravico voliti in biti voljene imajo vse zaposlene osebe, na katere se nanaša zakon o zavarovanju delavstva.

Delavska zbornica je ustanova, ki ima nalogo, da čuva delavske pravice, ki so delavstvu zajamčene po zakonu. V to svrhu raziskuje delovne pogoje v industrijskih, obrtnih in prometnih podjetjih, kakor tudi v privatnih gospodinjstvih, ki zaposlujejo tuje osebe. V spornih slučajih posredujejo njeni zastopniki v prilog prizadetega delavca oz. delavke ter se trudijo doseči čim več ugodnosti za svojega varovanca oz. varovanko. Delavska zbornica ima tudi nalogo in možnost, da na podlagi izkušenj in dognanj stavlja predloge in zahteve za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev zavarovanega delavstva.

Pravico predlagati delegate (zastopnike) v Delavsko zbornico imajo vse organizacije, ki so pri Delavski zbornici registrirane (prijavljene).

Iz gori navedenega nam je torej jasno, da ni vse eno kakšni in kateri ljudje odločajo v tej prevažni delavski ustanovi.

Nihče ne more dvema gospodarjema obenem uspešno služiti.

Žal se tudi naše delavstvo ne zaveda te resnice ter sledi obljubam, ki jih dajejo ljudje, katerim ni delavska razredna zavest edini kašipot do delavskih pravic in splošnega socialnega izboljšanja, marveč se love za raznimi ideologijami, katerih se poslužuje kapital, da z njimi omamlja delavstvo ter odvrta njegovo pozornost od samega sebe in svojega blagostanja.

Delovanje delegatov in nameščenecv Delavske zbornice pa ne zadeva samo delavcev in delavk, ki so zaposleni, tudi ne samo uslužbenih nameščenecv in nameščenk, marveč tudi svojce vseh teh.

Jasno je torej, da se moramo tudi žene in matere zanimati za to, kakšno bo novo delavsko in nameščenško zastopstvo v Delavski zbornici. Dolžnost napram sebi in svoji družini je, da neumorno poučujemo svoje in znanke ter jim pojasnujemo, da jamčijo za prospeh delavstva le ljudje, katerim poverijo to nalogo neodvisne strokovne organizacije združene v Strokovni komisiji.

V prihodnji številki Ženskega lista bomo priobčile kandidatno listo, ki jo bo sestavila Strokovna komisija, kakor tudi označile njeno barvo ter način volitve. Dotlej pa pozivamo vse članice Z. d. ž. i. d., da pridno posečajo sestanke in shode, kjer bodo tolmačili zastopniki delavstva zborovalcem vse, kar je za volitve treba vedeti.

Mesec oktober naj bo mesec zmage Neodvisnih strokovnih organizacij, ki slede naukom prvega delavskega učitelja in vodnika Karla Marxa.

Š. B.

Delavska zbornica tudi zaščitnica služkinj in hišnih poslov.

Mnogo truda imajo često funkcionarji Delavske zbornice s svojim posredovanjem ohraniti delavstvu v industrijskih in obrtnih obratih priporjene ugodnosti ter jih zaščititi pred poslabšanjem. Še težje je pa varovati in pridobiti izboljšanje služkinjam in hišnim poslom. To pa radi tega, ker služijo običajno posamezno v privatnih gospodinjstvih in ker so to večinoma ljudje, ki prihajajo v službo popolnoma nepoučeni o svojih pravicah in varstvu, ki jim ga nudi zakon.

Zato je pa nujna potreba, da se tudi oni organizirajo v svoji neodvisni strokovni organizaciji, ki je tudi priključena Strokovni komisiji in si je nadela nalogo, da dvigne tudi hišne posle in gospodinske pomočnice iz položaja brezpravne raje v vrste razredno zavednega delavstva ter tudi njim s pomočjo drugih organizacij izvojuje človeka vredno delovno razmerje.

Toda tudi to bo mogoče le, ako bodo tudi gospodinske pomočnice in hišni posli sploh, zastavili vse svoje sile ter izvolili in priborili glasove svojih znancev in sotrpinov listi Strokovne komisije. Š. B.

Po svetu in doma.

Londonska konferenca, ki naj bi bila ozdravila bolno svetovno gospodarstvo, se je razšla, da se sesteane ponovno jeseni. Do uspehov londonske konference ni prišla. Vsi zastopniki držav vsega sveta so porabili tam ogromne dnevnice, ki jih bo končno moralo plačevati delovno ljudstvo. Ob koncu konference so bili tam trije bloki: Zlati blok (Francija, Italija, Belgija, Nizozemska, Švica, Poljska, Čehoslovaka, Jugoslavija, zanj je glasovala tudi Nemčija), ki hoče na vsak način ohraniti zlato podlago valute, dalje Šterlinski blok (Anglija in njej podrejeni teritoriji), Dolarski blok (Amerika in nekatere druge države, Kanada), ki za enkrat niso za stabilizacijo valute, kakor so jo Angleži zahtevali. Vprašanje zlate podlage, ki je bilo pereče gospodarsko vprašanje vse prejšnje leto, je z razveljavitvijo zlate podlage dolarja zadobilo svojo prvo občutno rano. Gospodarski polom vodi vse kapitalistične države k inflaciji, to je razveljavitvi zlate veljave tudi v inozemstvu. Pred tem dejstvom stojijo danes vse države, nekatere, kakor naša, se mu skušajo izogniti z deflacijo, notranjim razveljavitvijo zlate podlage, ki se kaže v pošiljanju kovanega denarja na trg. — Poleg tega je žitna konferenca v Londonu določila omejitve žitne proizvodnje. Po eni strani torej lačno ljudstvo, po drugi omejevanje in zmanjševanje posetve radi profitov kapitala. Razhod londonske konference znači torej popoln neuspeh.

Edini uspeh je na londonski konferenci žela Sovjetska Rusija. Amerika je Rusiji odobrila velik kredit, na podlagi katerega sta državi sklenili velike kupčije. Rusija bo kupila v Ameriki bombaž, stroje, letala, kar pa obenem pomenja začetek diplomatskih odnošajev med obema državama, priznanje Sovjetske unije. Priznala bodo Sovjetsko unijo tudi Španija, Belgija in pripravila se

k temu tudi Mala antanta. — Radek je potoval iz Rusije na Poljsko, kjer je bil sijajno sprejet, sploh so odnosi Rusije in Poljske boljši, čimbolj rovari Hitler. — Herriot potuje v Sovjetsko Rusijo. V vseh državah po katerih je potoval, so ga na njegovi poti sprejeli z velikimi častmi. — Zelo dalekosežnega pomena in odgovor Rimskemu paktu je Londonski pakt o definiciji napadalca, ki so ga podpisale Sovjetska Rusija, Mala antanta (Češka, Jugoslavija, Romunija), Poljska, Turčija. Za našo državo ga je podpisal Božo Jevtič. Pakt je jamstvo za mirno reševanje spornih zadev. Države podpisnice so se zedinile v opredelitvi napadalca, o čemer se ni mogel zediniti ves ostali svet vsa leta po vojni, kar sedijo njegovi zastopniki v Društvu narodov. Zastopniki naše države so se s tem obvezali, da naša država ne samo ni, marveč tudi ne bo stopila v nobeno kombinacijo, ki bi bila kakorkoli že naperjena proti Rusiji in nasprotno se tudi Rusija ne bo udeležila nobene diplomatske akcije ali zveze, ki bi bila usmerjena proti interesom naše države. Prvič se je zedinilo četrto milijardo ljudi v tem paktu. Čl. 2. 1. Objava vojne drugi državi. 2. Napad z oboroženo silo na ozemlje druge države, čeprav brez vojne objave. 3. Napad s kopnimi, pomorskimi ali zrakoplovnimi silami na ozemlje, ladje ali zrakoplovne objekte druge države, čeprav brez vojne objave. 4. Pomorska blokada obal ali pristanišč druge države. 5. Podpora oboroženih tolpe, ki bi, ustanovljene na enem ozemlju, vdrle na ozemlje druge države ali odklonitev zahteve države, v čije področje je izvršen napad, naj se na njenem ozemlju izdajo vsi v njenih močeh stoječi ukrepi, da se navedenim tolpom odtegne vsaka pomoč ali zaščita. — Čl. 3. Noben obzir vojaške narave ali drugo ne more tvoriti izgovora ali opravičbe za napad. — K tej zvezi lahko pristopijo vsaka država, ki izpolni pogoje, svoj pristop mora javiti Sovjetski Rusiji, Poljski ali Turčiji.

Kot odgovor Londonskemu paktu je bil 15. julija v Rimu podpisan Rimski pakt, ki naj nudi državam podpisnicam Italiji, Nemčiji, Angliji, Franciji deset let miru in, ki bi naj ustvaril enotno fronto proti Rusiji. Ker je pa Francija podpisala z Rusijo pogodbo, je dobila veliko zaslombo po eni strani, tako da je ost Rimskega pakta, ki je bila naperjena proti premoči francoske politike v Evropi zlomljena, enotna fronta proti Rusiji pa se je vsled zveze Francije z Rusijo tudi ponesrečila. Ta pakt je torej že od vsega početka mrtvorajeno dete. Vendar ga pred vsem delovno ljudstvo ne sme podcenjevati. Tako odkrito doslej še niso pozivali na intervencijo proti delavski državi kakor letos, znalk, da stvari vedno bolj dozorevajo. V Rimu neprestano kujejo načrte, prav tako v Berlinu, kjer imajo sedaj — ko sta Rusija in Poljska, po kateri žela nemški imperijalizem, stopili v prijateljsko zvezo — čedalje večje poželenje po Ukrajini in pripovedujejo svetu o njej pravljice, s katerimi hočejo napeljati vodo na svoj mlin. Ker je izrazil nekoliko preglasno to nemško željo po Ukrajini (Hitler je tudi že pozival na vojno proti Sovjetski Rusiji), je moral zapustiti svoje mesto v ministrstvu Hugenberg, kralj nemškega nacionalističnega tiska, filmske industrije, bankir hitlerstva, dokler je šlo stranki še za obstoj, predstavnik težke industrije, tajni svetovalec Hindenburga, privlekel je von Papena, bivšega vodjo nemške špijonaže, na čelo vlade s tajnim naročilom, da pripravi pot Hitlerju, podrl je Schleicherja, ki je 30. januarja letos uresničil nemško nacionalno fronto, zvezo narodnih socialstov, nemških nacionalcev (industrija, Hugenberg) in konzervativcev (veleagrarci, Papen) in s tem utrdil Hitlerjevo vladno. Vprašanje Hugenbergovega odhoda tokrat morda le ni manever.

V tretjem cesarstvu je zadnje čase opaziti dokaj nasprotij. Hitler je izjavil, da je revolucija končana, in je kljub temu, da je

še nedavno govoril o radikalnih izpremembah v gospodarstvu, sedaj proti radikalnim reformam, »za postopen, zdrav razvoj«. Torej je jasno, da so njegove radikalne fraze bile limanice za maso. Ta eksperiment pa bi znal veljati Hitlerja v bodoče precej. Jasno je, da ga bodo zapustile mase, če svojih obljub ne bo izpolnil. — Kljub izjavam, da je revolucija končana, pa se je Göring nedomoma povrnil iz svojega letovišča in izdal zakon, zloglasno »lex Göring«, ki je naperjen seveda v prvi vrsti proti nemškim komunistom in vsem, ki se s Hitlerjem ne strinjajo, ki je uzakonil smrtno kazen za vse čine političnega značaja, ki bi imeli ost proti režimu fašizma. Kako tudi sicer fašizem divja proti delavnemu ljudstvu, kaže primer v Braunschweigu, kjer so ustrelili deset domnevnih komunistov, ker je bil izvršen napad na enega nacionalnega socialista, ki pa niso bili s tem v nikaki zvezi. Koncentracijski tabori so polni, smrtnih obsodb je bilo več izrečenih, celo za lastne Hitlerjeve pristaše so ustvarili poseben koncentracijski tabor, to je za one, ki so preveč resno jemali Hitlerjeve besede in so preveč »radikalni«.

Papen je šel v Rim, kjer je bil podpisan konkordat (to je pogodba Vatikana z nemško državo), v katerem je papež prepovedal cerkvenim dostojanstvenikom politično delovanje, prepustil centrum (to je nemška klerikalna stranka) svoji usodi in privlekl v ustanovitev katoliške fronte v okvirju Hitlerjeve stranke. Konkordat pa je zagotovil cerkvi troje: 1. Svobodno udejstvovanje na področju vere, kulture. 2. Odločilen vpliv na šolstvo (česar se temeljito oklepajo. Nobena dosedanjih vlad ni bila v Nemčiji tako energična in dosledna, da bi bila izvedla ločitev cerkve od države in ji odvzela odločilen vpliv na vzgojo. Zato je tem bolj razumljivo, da je Hitlerju celo na tem, da ostane vzgoja v njihovih rokah). 3. Priznava cerkvenemu veleposestvu svobodno in neovirano upravljanje svojih zadev in svoje lastnine. — Zelo značilna in poučna za nas je vloga centruma in nemške visoke duhovščine v zadnji dobi. Centrum, ki je vedno mnogo govoril o demokraciji, je pokazal svoje pravo lice tedaj, ko je s svojimi glasovi v parlamentu pripomogel Hitlerju do vlade. S tem je dokazal, da je dobro razumel pomen Hitlerjevega prihoda na vladno, ki je poslednji požikus buržuazije, da bi si ohranila življenje na račun množic, da je razumel, da bo Hitler čuval tudi cerkveno veleposest, katero je centrum v bistvu zastopal. S tem je centrum priznal, da je nepotreben razpust stranke, zaplemba marsičesa, aretacije so se kasneje sicer res izvršile, toda ta nauk je centrumu prišel prepozno. Saj se je prostovoljno uvrstil v Hitlerjevo fronto. Škof Faulhaber, ki je nekak idejni vodja nemških katoličanov, je takoj po nastopu Hitlerjevem pozval vernike, da se pokore oblasti, ki je »od Boga« — sedaj je tudi od nadzorstvom. Skratka: centrum je sedaj dokazal, kaj je v resnici, njegov večni oportunizem ga je sedaj, kakor vse oportuniste (nedosledneže, take, ki vedno špekulirajo in velike stvari izdajajo za ministrske stolčke in druge drobtine) pokopal. — Zanimivo je, da je podprl nemški imperijalizem v njegovi umazani igri proti Rusiji v vprašanju Ukrajine ukrajinski primas (škof).

Iz naših podružnic.

Jesenice.

Dne 8. avgusta l. l. je umrla naša zvesta članica Kumič Alma po dolgi in težki bolezni — Kuji proletarcev — tuberkulozi, v starosti 28 let.

Draga Alma, rano si dokončala svoje mlado življenje. Za teboj žalujejo tvoji starši. Tvoj soprog žaluje za svojo življensko družico. Tvoj petletni sinko bo zaman klical svojo mamico. Ostali mu bodo le blede spomini na tebe. Spomin, kako si bila mirna, ko so te odnesli za vedno.

Draga Alma! Tudi nas je užalostila Tvoja prerana smrt. A tudi ti nisi pozabila na nas ob ločitvi od tvoje življenja. Naročila si: »Vse članice pozdravljam iz svoje smrtne postelje. Povejte jim, da jih imam vse tako zelo rada. Recite jim, naj zvesto vstrajajo v organizaciji. Recite jim, naj bodo trdne. Pozdrav vsem.« Dragá Alma! Naj ti bo zemlja lahka, mi te pa ohranimo v častnem spominu.

Pogreb naše dobre Alme je bil 10. avgusta popoldan. Ker si je tako želela cvetja, je bila vsa zasuta v cvetju. Na njeni zadnji poti jo je spremljalo res veliko število članic. V začetku sprevoda je nosilo šopke šestdeset belih oblečenih deklic, za njimi trije venci, za vencom »Zveze delavskih žen in deklet« so se vrstile članice, godba kovinarjev S. M. R. J., zopet trije venci sorodnikov, pred krsto, katera je bila težko obložena z cvetjem, za krsto dolga vrsta pogrebcev. Pred cerkvijo in na pokopališču smo ji naredili spalir, članice in bele deklice z cvetjem in venci. Ob grobu: pevci »Svoboda« Javorniki zapoje »Oj zbogom sestra draga«. Nobeno oko ni ostalo suho. Vse ihti, vse čuti hladni grob, ki sprejme nam drage sodružne osebe.

Dne 14. avgusta so prispeli na Jesenice Trbovljski slavčki. Na kolodvoru ob 6. uri zvečer jih je pričakovala velika množica starih in mladih Jeseničanov in tudi Javorniki in Koroška Bela sta bila častno zastopana. Godba kovinarjev S. M. R. J. jim je zaigrala v pozdrav. Pevci »Sava« so jim zapeli. »Zveza delavskih žen in deklet« na Jesenicah jim je presrčila prenočišča. Takoj na kolodvoru so deklice naših članic pripele šopke vsem dospelim mladim pevcem. Od kolodvora do Delavskega doma se je vrstil lep sprevod z godbo na čelu. V Delavskem domu je bila za nje naročena večerja in za drugi dan kosilo. Ker je bila vstopnina na prvem koncertu precej visoka, se je vršil drugi koncert naslednji dan ob 11. uri dopoldne s precej nižnjo vstopnino. Dvorana je bila nabit polna, spored isti kot zvečer. Vsak želi slišati »Slavčke« iz Trbovelj. Pred začetkom koncerta je naša deca pozdravila svoje tovariše z deklamacijo: Brat, nabrtnik brž na ramo... Mi smo mladi, to je krasno! Revna deklica; Mrzlo naše je ognjišče... ob ognjišču deca krogi; Glad se blazi bliže k nam. Druga sirota: Preljubi moji otročiči, vaša sestra naj bom; Med otroke tudi ne smem; Vsi; Tak pa bodi naša sestra, hočemo v tvoji bratci bit. — Delavstvo je razumelo pomen; Mladina v naravo, v svobodo; lačna ni dostopna zabavi, želi kruha. Zdravi in nahranjeni otroci bodo odženo, vendar pa mlada nepokvarjena duša je dostopna za dobro delo in usmiljenje. Tudi zadnja: Vi, ki vam vedno solnce sije... Upamo, da so jo vsi razumeli.

Koncert nas je vse očaral — aplavz ni bilo konca ne kraja, tako da so morali ponavljati. Med prvim odmorom jih je pozdravila naša tajnica Hermina Kristanova v imenu Zveze. Izročila je šopke rdečih nageljev zboru in solistki. Nato jih je pa pozdravil s. Toman T.

Res lep dan je bil; v zadovoljstvo nam in upamo in želimo, da tudi »Slavčkom« Mladinskemu zboru tako težko preizkušenih Trbovelj.

Kar težka je bila ločitev popoldan. Vsi so izrazili željo, da bi še radi ostali med nami. Upamo, da še pride prilika, da jih še pozdravimo med nami.

Pripomba: Poročevalec »Jutra« od 17. avgusta se boji zapisati, da je šel sprevod proti Delavskemu domu, je le zapisal »v spodnji kraj Jesenic«. Gotovo je tujec in ne pozna kraja. Mi smo pa od tam doma, kjer se solnce ne smehlja.

Dne 23. julija nas je posetilo 25 otrok, 15 dečkov in 10 deklic v starosti 13—14 let, pod vodstvom sod. Fred Abuja in njegove žene sod. Ane, članov »Prijatelja otrok« (Kinderfreunde) iz Celovca.

Podružnica Zveze delavskih žen in deklet na Jesenicah je prevzela skrb za nje in za prenočišče, katerega so jim dale njene članice. V nedeljo smo jih sprejeli na kolodvoru ter jih poječe odvedli proti Delavskemu domu. Zavladala je takoj najlepša pri srčnost med njimi in našimi otroci; počutili so se takoj kot doma. Porazdelili so se v gručice med naše otroke in si ogledali okolico. Pri skupni večerji na vrtu je igrala godba kovinarjev S. M. R. J., kjer se je vršila tudi zadružna veselica in tako je bilo vse v najboljšem razpoloženju.

V ponedeljek, dne 24. smo napravili izlet skupno z našimi otroci in nekaj članic skozi Vintgar na Bled. Prav prijetno in zanimivo je bilo, ko smo v Gorjah sami kudo dobro tekli. Zvečer smo se vrnili v najboljšem razpoloženju v Delavski dom. V torek, 25., je bil pešizlet proti Mojstrani in hali skupno kosilo, katero nam je vsem prav Peričniku. Kar nas je bilo preslabih za korak z njimi, smo šli z vlakom do Mojstrane—Dovje, kjer smo se z njimi združili. V Peričniku smo zopet kuhali na prostem kosilce, katero v prosti naravi in veseli družbi dvakrat boljše tekne. Ko smo se zvečer zopet vrnili v Delavski dom, nas je pričakovalo lepo število članic z družinami, da se poslove od naših gostov, kateri so morali nastopiti prihod. jutro pot proti domu.

Naši gosti so nam zapeli nekaj lepih pesmi in nam pokazali prav lepe umetnosti in vzorno disciplino.

Naši malčki so se oddolžili z deklamacijami. S. Fred Abuja se je v prisrčnih besedah zahvalil za vso gostoljubnost, katere so bili deležni in za vse prilike, da so mogli videti prirodno krasoto Gorenjske. Izrazil je upanje, da nas še posetijo, ker je sedaj prepričan, da tudi to stran meje klije proletarska zavest in solidarnost. Poslovil se je z besedami polnih pohvale in zahvale. S. Zugwitzova se jim je zahvalila za obisk in lep vzgled proletarske vzgoje, katero nam je dal z njegovimi vzornimi naraščajniki.

Drugo jutro, dne 26., so naši gosti nastopili pešpot proti meji Medjedola in proti domu. Spremljalo jih je lepo število naših članic, veliko naših otrok in tudi nekaj kovinarjev do rezervoarja v Javorniku. Pri srčno smo se poslovili.

Bratska solidarnost, proletarska zavest ne pozna mej.

Zagorje.

Pri naših upokojevcih je mnogo nezadovoljnosti. Pokojnina se jim že par mesecev ne deli pravočasno, zmeraj nekaj dni pozneje. Poleg te nerednosti jim še trgajo, rekoč, ostalo boste dobili prihodnji. Baje so še izjavili, da jim je ravnatelj posodil za izplačilo. Po navadi se jim deli pokojnina prvega v mesecu; sedaj jim je bila razdeljena šele 5. t. m. Oni pa, ki so bili sedaj pri zadnji redukciji upokojeni, ne dobivajo še ničesar. Menda se misli, da ubogi izmozgani rudar lahko živi, če mu je pokojnina le obljubljena. — Kakor se sliši, jim v Trbovljah še pravočasno izplačujejo. Čudno, da pri nas v Zagorju ne. Ubogi trpinji, želeli ste si, da bi bili vsaj upokojeni, da ne ostanete kar tako na cesti. Sedaj se smete pa tudi vi šteti med brezposelne, saj niste nič na boljšem; uboštvo in stradanje vam je zapisano kakor tisočem drugim.

Te dni so dobile naše žene, one, ki so pri zadnjih dogodkih zahtevale le kruha, poziv od sodišča v Laškem, da se morajo 16. t. m. priti zagovarjati kot obdolženke. Trboveljčanke so bile že te dni zaslišane.

Napobile so se kar čez hribe, kamor je pet ur hoda. Pač ni denarja, da bi se proletarska mati vozila.

Obljuba, da se bo več delalo in da bodo delali vsi enako, je ničeva. Zmeraj imajo še nekateri več šihov kot drugi. Obljubili so tudi, da bodo onim z malo šihiti delili moko. A te moke ni nikjer in od nikoder, medtem ko so jo v Trbovljah že razdelili. Štiričlanska družina je dobila 8 kg.

Mogoče bodo pa delili spet kaj drugega, kakor n. pr. prejšnji mesec — slamnike. Bog ve, če so jih lačni žlodci dobro prebavili? Naj bi bili dali vsaj nekaj blaga, da bi bile delavske matere lahko zašile raztrgano obleko sebi in otrokom!

Maribor.

Pripravljeni odbor naše podružnice je dobil te dni vrnjena in potrjena pravila in bomo v najkrajšem času sklicale ustanovni občni zbor. Poslale bomo še posebej vabila, od tega časa pa prosimo vse že prijavljene članice kakor tudi druge sodružice, da pridno agitirajo in nabirajo nove članice, da s tem pomagajo naši zvezi do čim uspešnejšega delovanja.

Celje.

Zopet nesreča v »Pyroti«. Pretekli petek se je zgodila v tovarni »Pyroti« na Ostržnem zopet nesreča, ki je pa tokrat spravila 6 oseb v življensko nevarnost. Pri polnjenju rakete se je ena vnela in v hipu je bil delavec, ki je raketo polnil, spečen na roki; petim delavkam, ki so bile zaposlene v bližini, pa je začela goreti obleka na telesu. Vseh pet delavk se je vsled opeklin mahoma zvižalo v groznih bolečinah. Delavke so prepeljali z rešilnim vozom v bolnico. Justi Binčlova je po devetih urah borbe s smrtjo podlegla strašnim poškodbam, dočim je stanje Marije Galunove in Antonije Vitančeve še vedno zelo kritično. Marija Koroševa in Ana Ločnikova sta pa sicer izven življenske nevarnosti, trpeti pa morata izredno hude bolečine. V tovarni »Pyrota« se je zgodilo že več nesreč. Pred leti se je v prejšnji tvornici v Čretu smrtno ponesrečila delavka Golobova iz Celja. Pred kratkim nam je bila tudi prijavljena nesreča nekega delavca, katero nadrejene oblasti šele raziskujejo, in sedaj zopet ta, ki je od vseh po obsegu in grozoti največja. — Tem stvarim moramo priti slednjič do dna. Gre za delavska življenja! Zahtevamo z vsem povdankom najstrožjo preiskavo, da se ugotovi, kdo nosi krivdo za to nesrečo. Sicer se pa tudi pri tej priliki kaže, da tam, kjer ni delavske organizacije, gre tudi vse drugo narobe.

Zahvala.

Ob smrti naše nepozabne žene, matere in hčerke g. Alme Kunčičeve, roj. Stroj, se podpisani najiskreneje zahvaljujemo vsem, ki so ji lajšali težko trpljenje, vsem, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti, ji darovali nešteto vencev in šopkov in nas tolažili v tem težkem trenutku. Zlasti se zahvaljujemo »Zvezi delavskih žen in deklet«, podružnica Jesenice, za vzorno organizacijo po greba in za izplačano nam podporo v znesku Din 200.—, potem kovinarski godbi S. M. R. J. za spremstvo na zadnji poti, pevskemu odseku javorniške »Svobode« za ganljive žalostinke na domu in pokopališču, nosilcem krste s pokojnico in sploh vsem, ki so na ta ali oni način lajšali pokojničino in naše trpljenje ali pa olepšali njeno zadnjo pot. Vsem tisočera hvala!

Jesenice, dne 11. avgusta 1933.

Rodbini Kunčičeva in Strojova.

Tiskovni sklad: Babič M., Ljubljana, Din 5.—. Hvala.